

2825-2022 Regeringsuppdrag om översyn av förutsättningar för normsättning av ytvatten.
Bilaga 3. Vattenmyndigheternas behov sorterade

Havs- och vattenmyndighetens sortering av de behov Vattenmyndigheten lyft

I tabellerna nedan sorterar och bemöter Havs- och vattenmyndigheten vattenmyndighetens lyfta behov av vägledning, metoder samt underlag och data i olika kategorier.

Behov av vägledning

Tabellen nedan tar upp behov av vägledning som efterfrågats av vattenmyndigheterna, och som omhändertas, helt eller delvis, i vägledningar om KMV, ekologisk potential, undantag och annat sätt. I flera avseenden kommer vägledning om orimliga kostnader att kompletteras med metoder, det vill säga att vägledningen kommer att ge ökad tydlighet vad gäller stöd i metodfrågor.

Behov som lyfts av vattenmyndigheten	Kommentar
Vägledning om HVMFS 2017:20 §§ 8b och 8c för att underlätta för tolkningen bl.a. av VÄFK.	Omhändertas inom vägledning om KMV.
Vägledning om orimliga kostnader för att kunna tillämpa undantag i form av mindre stränga krav och ge stöd för att bedöma kostnader för åtgärder.	Omhändertas huvudsakligen inom vägledning om undantag och annat sätt. Arbete pågår för att komplettera vägledningen bland annat med bedömningsmetoder för orimliga kostnader.
Stöd kring hur begreppet "omöjligt" i förordningen ska tillämpas. Hur säker ska man vara att det är omöjligt att nå GES för att sätta MSK.	Kommande vägledning om undantag förtydligar begreppet omöjligt.
Vägledning om orimliga kostnader från HaV behövs för att kunna beakta orimliga kostnader som skäl för undantag i form av MSK.	Vi kommer delvis att omhänderta detta vägledningsbehov i kommande vägledning. Det pågår EU-gemensamt arbete som ev. kan vara förtydligande för framtida arbete.
Stöd i hur begreppet "alla möjliga åtgärder" i förordningen ska tillämpas.	Begreppet förklaras i vägledning. Alla möjliga åtgärder avser MSK.

Vägledning för att bedöma åtgärdsbehov behöver utvecklas för att tydliggöra att inför normsättningen ska bedömas vilka åtgärder som krävs för att nå GES respektive GEP samt för att uppfylla särskilda krav i Natura 2000-områden.	Detta har utvecklats på ett övergripande sätt, främst i vägledning om ekologisk potential.
Behov av vägledning för att hantera kriterier/riktvärden (t ex 1,5 TWh produktionsförlust) för betydande negativ påverkan på samhällsviktig verksamhet för att förklara KMV.	Nämns övergripande i vägledning. Arbete kommer att fortsätta hos flera myndigheter, se bl.a. Svenska kraftnäts RU, regeringens dnr KN2023/02319
Behov av tydlighet kring vilka samhällsekonomiska analyser och bedömningar som ska utföras och hur resultaten ska användas i normsättningsprocessen.	Tas upp i vägledning.

Övriga behov av vägledning

Behoven som har lyfts av vattenmyndigheterna och som inte omhändertas i vägledning om KMV, EP, undantag och annat sätt har nedan sorterats utifrån den systematiska process som vattenförvaltningen arbetar utifrån.

Behov som lyfts av vattenmyndigheten	Kommentar
Påverkansanalys	
Behov av vägledning för hur bedöma betydande påverkan från vattenkraften i relation till andra verksamheter som påverkar möjligheten att uppfylla kvalitetskrav för hydromorfologi och biologi. Flera län framför att detta är viktigt i och med de återkommande situationerna av vattenbrist och torka.	Behovet rör vägledning utifrån 8 § HVMFS 2017:20. Behovet behöver prioriteras mot andra behov.
Behov av bedömningsgrunder "som tar in torka och klimat". Vattenmyndigheterna uppmärksammar att de idag inte beaktar framtida påverkan från mänskliga verksamheter, som exempelvis kan leda till vattenbrist och torka. Normsättningen baseras inte på prognoser för vattenanvändningen i distrikten.	8 § HVMFS 2017:20 "Vattenmyndigheten ska därefter beskriva och dokumentera den betydande mänskliga påverkan som ytvattenförekomsten är eller kan komma att bli utsatt för", och hänvisar till 9§ och bilaga II, kapitel 1.4. HaV avser fortsätta dialog med vattenmyndigheterna om relevant tidsskala för bedömningen av undantag.

Behov av vägledning om hur nationella riktvärden ska brytas ner och användas på olika geografiska skalor i samband med bedömning av betydande negativ påverkan på den samhällsnytta som är beroende av vattenförekomstens VÄFK	Här efterfrågar vattenmyndigheterna mer detaljerad information. HaV och andra myndigheter bör fortsätta arbetet med att ta fram mer underlag, bland annat för kraftsystemet. Det är vattenmyndigheternas ansvar att genomföra analyser av betydande negativ påverkan på den samhällsnytta som är beroende av vattenförekomstens väfk, och relatera dessa analyser till de riktvärden som finns. Vägledning kommer inte att kunna ges på den detaljerade nivån eftersom analyserna i sig är en förutsättning för att ta fram underlagen.
Behov av vägledning om hur nationella riktvärden ska hanteras vid skydd av Natura 2000 värden. Det behövs också förtydligande i vägledning om att fastställa miljö kvalitetsnormer i N2000-områden, hur hänsyn ska tas till andra planerade åtgärder.	Den första frågan bör hanteras inom ramen för NAP. Den andra frågan är hanterad inom ramen för vägledning om N2000.
Riskbedömning	
Ett prioriterat behov är att klargöra hur riskbedömning/bedömning av miljökonsekvenser ska gå till och hur resultaten ska användas vid normsättningen.	Behovet rör vägledning utifrån 9 § HVMFS 2017:20. Behovet behöver prioriteras mot andra behov. HaV och vattenmyndigheterna har haft dialog om riskbedömning inför cykel fyra.
Vattenmyndigheten uttrycker behov av att HaV utvecklar termer och begrepp kring kopplingen mellan riskbedömningen vid normsättning och bedömning av risk för att äventyra fastställd norm.	Behovet rör vägledning utifrån 9 § HVMFS 2017:20, och beaktas i prioriteringen som nämns ovan.
Statusklassificering	
Behov av fastställd vägledning om osäkerhet i statusklassificering.	Den vägledning som togs fram för detta var inte fastställd, och har inte kunnat uppdateras efter att HVMFS 2019:25 reviderades på grund av brist på resurser hos HaV.
Vägledning kring expertbedömning av biologiska kvalitetsfaktorer i det fall det finns flera påverkanstyper.	Behovet av vägledning kring expertbedömning bedöms vara mycket relevant av såväl HaV som av vattenmyndigheterna.
Behov av vägledning för hur referensförhållanden för de hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna ska hanteras och hur sammanvägning av klassningar av de biologiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorerna ska ske vid sammanvägningen av den ekologiska statusen samt vid normsättningen.	Referensförhållanden tillhör kartläggning och analys och beskrivs i HVMFS 2019:25. HaV vill uppmärksamma möjligheten att expertbedöma (2 kap. 10-11 §§), samt att dokumentera (2 kap. 12 §)

Övriga behov	
Behov av tydlighet i vägledning från HaV, på vilken nivå vattenmyndigheterna ska bedöma och kvantifiera åtgärdsbehov vid normsättningen i relation till de åtgärder som tas fram vid samverkan inför omprövning av vattenkraften.	SN; förstår inte vad som avses här, det är inte tydligt för mig vad som menas. (Åtgärdsbehov ska bedömas även för GES, inte bara i relation till undantag. Det underlag som tas fram inför omprövningen är värdefullt underlag för normsättningen i övrigt.)
Behov av att se över implementeringen av bland annat artikel 4.8 Miljömål i vattendirektivet i relation till svenska bestämmelser. De anser att vattenförvaltningsförordningen inte överensstämmer med motsvarande artikel i vattendirektivet och att man utesluter andra miljödirektiv.	HaV tar med sig frågan i sitt vidare arbete.
Klargöranden om hur olika mål som rör vattenförvaltningen ska omhändertas och vägas samman, t ex från avloppsvattendirektivet och politiska mål.	HaV anser att vattenmyndigheterna enbart ska hantera krav så som de är införda i svensk lagstiftning.
Behov av vägledning för hur de ska hantera osäkerheter i normsättningen när åtgärder inte är genomförda.	I de fall där åtgärder som planerats inte har hunnit genomföras, innebär det att påverkan i detta avseende inte förändrats sedan föregående påverkansanalys har gjorts. HaV hänvisar till betydelsen av att dokumentera hur analysen gjorts för det specifika fallet.
Vägledning kring hur de ska formulera ett mindre strängt krav i samband med att en kravnivå inte sammanfaller med klassgräns.	HaV bedömer att denna fråga är på en hög detaljeringsgrad och måste lösas i det enskilda fallet. En vidare rekommendation är att säkerställa god dokumentation av motiveringen till det mindre stränga kravet.
Vägledning kring processen för att definiera försämringsförbudet per vattenförekomst. Vattenmyndigheten undrar om varje vattenförekomst verkligen måste ha en text i VISS om försämringsförbudet när vattenmyndighetens/länsstyrelsens föreskrift gäller? VISS är ett system som inte är juridiskt gällande, vattenmyndighetens föreskrifter är juridiskt gällande.	Dokumentationskravet behöver tydliggöras.
På grund av ordet "eller" i HVMFS 2019:25 bilaga 3, 2.2 Konnektivitet i uppströms och nedströms riktning i vattendrag är konnektivitet svårt att bedöma.	HaV tar med sig frågan i sitt arbete med bedömningsgrunder.

Övriga behov av data, metoder och underlag där ansvaret helt eller delvis ligger hos nationella myndigheter

Behov som lyfts av vattenmyndigheten	Kommentar
Metoder	
Behov av metoder, kunskap, underlag och data om genomförda åtgärders effekt och kostnadseffektivitet.	HaV delar denna bedömning och har belyst det bland annat i samband med redovisning av regeringsuppdrag om uppföljning av effekter mot övergödning.
När det gäller grundläggande åtgärder finns det sannolikt utrymme för förbättringar men det saknas möjligheter att bedöma om dessa är genomförda eller inte och därmed deras potential.	Se ovan. Här kan bland annat anslag 1:11 nyttjas för att finansiera fortsatt arbete på effekter av åtgärder
Behov av utvecklade metoder för riskbedömning, åtgärdsanalys, normsättning och undantag i samråd med HaV och sektorsmyndigheter, exempelvis Jordbruksverket.	
Behov av underlag, data och metodik/vägledning för att bedöma åtgärdsbehovet för att uppfylla GES och GEP och om dessa åtgärder innebär orimliga kostnader och utgör grund för undantag	Det krävs ytterligare konkretisering för att klargöra vad som menas. Metodik/vägledning om orimliga kostnader är på gång (se ovan i det underlag som kommer att komplettera vägledningen)
Tydighet från HaV om vilka schabloner för kostnader och nyttor som är godtagbara att använda.	En detaljerad fråga som hanteras vidare mellan HaV och VM/Lst
Miljöövervakning	
Övervakning och uppföljning av status/tillstånd i vattenförekomster och skyddade Natura 2000-områden är viktiga förutsättningar för flera av analyserna till grund för normsättning och att de är avgörande för att bedöma behov av åtgärder. Ökade insatser för övervakning och uppföljning i form av biotopkartering och inventering i fält.	HaV delar behovsbeskrivningen som är generell, men som framträder med särskilt koppling bland annat i underlaget för Gullspång.
Möjlighet för SMHI ska ta emot och lagra hydrologisk information som lämnas från verksamhetsutövers egenkontroll och vidare kunna utföra fler hydrologiska beräkningar oftare.	Dialog med SMHI
För samtliga moment för normsättning som enkäten tar upp (exempelvis påverkansanalys, statusklassning, krav på förbättringar, åtgärdsanalys) ser respondenterna behov av underlag och data från verksamhetsutövers egenkontroll.	HaV delar åsikten att verksamhetsutövers data bör komma till nytta i normsättningen. Myndigheterna bör arbeta vidare för att klargöra förutsättningarna för att förbättra detta.

För normsättning övergödning saknas en återkoppling till underlaget för åtgärdsanalys. VM ser ett behov av att effekterna av genomförda åtgärder bör kunna gå in i belastningsberäkningarna, så att minskningar i påverkanstryck kan fångas upp.	Vi vill naturligtvis kunna se effekt av en åtgärd, men nationella underlag kan dock inte hantera lokala situationer.
Data och underlag	
Behov av att i belastningsberäkningar i Pollution Load Compilation (PLC) kunna korrigera felaktigheter, kunna komplettera med regional och lokal information samt ge förslag på förbättringar, men saknar en mottagare för det.	HaV bedömer att lokala korrigeringar av belastningsberäkningarna i PLC kan innehålla stora utmaningar med avseende på osäkerheter beroende på olikhet i skala, men kan ta upp frågan till diskussion med SMED.
Behov att utveckla data/modeller om erosion.	HaV bedömer behovet som relevant, och arbete har pågått, bland annat på SLU.
De konstaterar att det finns ganska stora brister i kunskapsunderlag och data för bedömning av möjliga åtgärder vid markavvattning och de har behov av att diskutera detta med HaV framöver.	HaV tar med sig detta i fortsatt dialog med VM
De har behov av underlag för nytto- och kostnadsbedömningar. De underlag som finns är gamla.	HaV tar med sig detta i fortsatt arbete i dialog med VM
De vill ha system för administrativa och finansierade åtgärder som leder till fysiska åtgärder i miljön t.ex: Restaureringsstrategi och Strategi för sanering av förorenade sediment.	Detta tas upp bland annat upp i HaVs regeringsuppdrag om stärkt uppföljning och effektivitet inom LOVA

Övriga behov av data, metoder och underlag där annan aktör har ansvar

Behov som lyfts av vattenmyndigheten	Är det omhändertaget
Stora behov av underlag och data för att kunna genomföra de analyser och bedömningar som ligger till grund för att förklara KMV och tillämpa undantag då miljö kvalitetsnormer ska fastställas i vattenförekomster där vattenkraften utgör betydande påverkan. I många svar finns önskemål om att underlag och data ska tas fram nationellt och av andra myndigheter.	HaV tar med sig i sitt fortsatta arbete. Det är viktigt att regional och lokala data används när sådan finns och systemen måste stödja nyttjande av lokala data.
Önskvärt att komma ner i finare geografisk skala för att uppnå en mer platsspecifik bedömning av åtgärdsbehov och bättre motiverade normer men det är en resursfråga. Vattenmyndigheterna uppger också att det hade varit önskvärt att komma ner i finare geografisk skala för att uppnå en mer platsspecifik bedömning av åtgärdsbehov och bättre motiverade normer men att resurser saknas.	Se ovan

<p>Det inte finns utrymme att göra annat än schablonartat arbetet, eftersom det saknas underlag och data men också på grund av mängden vattenförekomster. Vattenmyndigheterna måste även lägga upp sitt och beredningssekretariatens arbete utifrån de resurser som tilldelas vattenförvaltningsarbetet.</p>	<p>HaV tar med sig detta i fortsatt arbete</p>
<p>Underlag för sjösänkingsföretag saknades och VM fokuserade därför på vattendrag. Bedömningsgrunder för sjöar gav inte utslag så att sänkta sjöar kunde bedömas som VÄFK.</p>	<p>HaV tar med sig detta i fortsatt arbete</p>
<p>Enhetligt underlag för att bedöma väsentligt ändrad fysisk karaktär för jordbruk enligt föreskrifternas krav.</p>	<p>Markavvattning - olika län har digitaliserat på olika sätt</p>